Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра державного управління
документознавства та інформаційної діяльності

ISSN 2617-4650
https://doi.org/10.31713/st3-420190

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

збірник наукових праць
Випуск 3-4, 2019 р.

Рівне – 2019

Зміст випуску

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Антонова С. Є.
Аналіз реалізації публічної житлової політики в місті Рівне 7

Сазонець І. Л., Вівсяник О. М.
Наукова спадщина Анрі де Сен-Сімона на етапі становлення інституалізму як методологічного інструменту науки про державне управління 14

Зима І. Я.
Теоретичні основи формування механізму державного управління охороною здоров'я та співпраці з міжнародними організаціями 25

Корбутяк В. І., Фесюк А. М.
Підвищення якості надання інформаційно-адміністративних послуг в Малолюбашанській ОТГ 31

Мартинюк Г. Ф.
Зарубіжний досвід організації підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців: проблеми імплементації в Україні 45

Обуховська Л. І.
Розвиток процесу децентралізації в Україні та досвід реформи децентралізації в Польщі 53

Романенко О. Є., Сивий Р. П.
Імплементація політики Європейського Союзу у сферу трансформації державної служби в Україні на основі електронного урядування 64

Тихончук Л. Х.
Структурна модернізація суспільно-економічних відносин та небезпека ізоляціонізму в міжнародній економічній діяльності України 74

Фесянов П. О.
Державне регулювання радіаційною безпекою в Україні: заходи щодо його вдосконалення 79

Цецик Я. П.
Протидія силових структур Другої Речі Посполитої українським національним партіям на Волині напередодні другої світової війни 86

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Андрійцьо-Рузаєва А. Ю., Задорожна Іванна
Сутність стратегічної парадигми самоменеджменту 93

Антонюк О. Р.
Роль професійних організацій у розвитку ринку послуг (на прикладі діяльності аудиторської палати України) 100

Зміст випуску

Валіулліна З. В.
Зростання значення ІТ-корпорацій України в експорті послуг 109

Гессен А. Є., Приз О. В.
Проблеми конкурентоспроможності експортного потенціалу України 116

Гладченко А. Ю.
Потенціал впровадження європейського досвіду досягнення макроекономічної рівноваги в Україні 125

Джинджоян В. В.
Реалізація принципів корпоративної соціальної відповідальності туристичних підприємств в контексті «Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року» 131

Сазонець О. М., Никончук В. М.
Методи оцінки інтелектуального капіталу на різних рівнях економічної системи 142

Саленко А. С.
Визначення напрямів розвитку високотехнологічного корпоративного підприємництва в Україні 148

Сардак С. Э., Радзиевская С. А.
Идентификация локальных цивилизаций и их влияние на социально-экономическое развитие 155

Саричев В. І.
Індикатори ефективності охорони здоров'я в умовах розвитку соціо-еколого-економічних систем 167

Вип. 1(69). С. 127–134.

11. Сазонець І. Л., Ханін І. Г. Напрями розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу України в нових геополітичних умовах. *Ефективна економіка.* 2015. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4598 (дата звернення: 10.02.2020).

References

1. Konstytutsiia Ukrainy : pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady. 1996. № 30.

2. Biliavskyi H. O., Furdui R. S., Kostikov I. K. Osnovy ekolohy. Kyiv : Lybid, 2005. 408 s.

3. Zerkalov D. V. Ekolohichna bezpeka: upravlinnia, monitorynh, kontrol. Kyiv, 2007. 412 s.

4. Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy : Zakon Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. 2003. N 39, st. 351.

5. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy (shchodo sotsialnoho zakhystu naselennia, yake prozhyvaie v zonakh sposterezhennia) : Zakon Ukrainy vid 05.10.2006 r. № 232-V.

6. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro vporiadkuvannia pytan, poviazanykh iz zabezpechenniam yadernoi bezpeky» (Usunennia pravovoi kolizii, tak yak Natsionalnyi bank Ukrainy nadileno ne prytamannymy yomu funktsiiamy) : Zakon Ukrainy vid 03.08.2006 r. № 70-V.

7. Pro okhoronu navkolyshnoho seredovyshcha : Zakon Ukrainy. K., 1991.

8. Pro vykorystannia yadernoi enerhii ta radiatsiinoi bezpeky : Zakon Ukrainy vid 08.02.1995 r. № 39/95-VR.

9. Kachynskyi A. B. Pro ekolohichnu bezpeku Ukrainy: v poshukakh novoi kontseptsii. *Rozbudova derzhavy*. 1993. № 5.

10. Sazonets I. L. Ekonomichni osnovy rozvytku oboronno-promyslovoho kompleksu Ukrainy v suchasnykh heopolitychnykh umovakh. *Visnyk NUVHP. Ekonomichni nauky* : zb. nauk. prats. 2013. Vyp. 1(69). S. 127–134.

11. Sazonets I. L., Khanin I. H. Napriamy rozvytku pidpryiemstv oboronno-promyslovoho kompleksu Ukrainy v novykh heopolitychnykh umovakh. *Efektyvna ekonomika*. 2015. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4598 (data zvernennia: 10.02.2020).

УДК 94(477.8)«1937-1939» https://doi.org/10.31713/st3-4201910

JEL B 20, F 53, N 44

Цецик Я. П.,
к.і.н., доцент,
доцент кафедри державного управління,
документознавства та інформаційної діяльності
Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ПРОТИДІЯ СИЛОВИХ СТРУКТУР ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ УКРАЇНСЬКИМ НАЦІОНАЛЬНИМ ПАРТІЯМ НА ВОЛИНІ НАПЕРЕДОДНІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Tsetsyk Y. P.,
PhD in History, Associate Professor,
Associate Professor Department of Public Administration,
Documentation and Information Activities
National University of Water and Environmental Engineering, Rivne

BREAKDOWN OF POWER STRUCTURES OF THE SECOND RZECZPOSPOLITA UKRAINIAN NATIONAL PARTY ON THE VOLYN BEFORE THE SECOND WORLD WAR

У статті на основі архівних документів детально проаналізовано ключові напрями протидії силових структур Другої Речі Посполитої українським національним партіям напередодні Другої світової війни у Волинському воєводстві. Визначено, які першочергові завдання ставили перед собою вони. Одночасно з цим вивчення та аналіз цих документів дають змогу детально проаналізувати ключові напрями діяльності українських національних партій у регіоні

In the article, on the basis of archival documents, the key directions of counteraction of the power structures of the Second Rzeczpospolita to the Ukrainian national parties before the Second World War in the Volyn Voivodeship are analyzed in detail. It is determined what priority these power structures set before them. At the same time, the study and analysis of these documents make it possible to analyze in detail the key activities of Ukrainian national parties in the region

---

Ключові слова: політична партія, Волинь, силові структури, відділ безпеки, воєводське управління

Keywords: political party, Volyn, power structures, security department, voivodship administration

Постановка проблеми. На теперішній час є нагальною потреба об'єктивного дослідження суспільно-політичних процесів у Волинському воєводстві у напередодні Другої світової війни та ролі польських силових структур у протидії українському національно-державницькому політичному табору. Незважаючи на наявність значного комплексу праць, які висвітлюють різні напрями політичного життя Волині у міжвоєнний період, питання протидії з боку силових структур Другої Речі Посполитої українським політичним угруповання з'ясована недостатньо. Тому при висвітленні поставлених завдань будуть використані документи, які зберігаються у фондах Державного архіву Волинської області фонд 1 (Волинська воєводська коменда державної поліція м. Луцьк, Волинського воєводства) та фонд 46 опис 9 «Волинське воєводське управління, м. Луцьк Волинського воєводства (відділ безпеки)», детальний аналіз яких за допомогою використання спеціальних історичних методів дослідження дадуть змогу з'ясувати ключові напрями польських силових структур українським національним політичним угрупованням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання пов'язані з діяльністю силових структур Другої Речі Посполитої на Волині напередодні Другої світової війни розглянуті недостатньо. Так, проблема становлення та особливості діяльності польських силових структур на Волині проаналізовано у монографії О. Разиграєва, але вчений акцентував увагу на процесах, які відбувалися у 1920-х рр. Окремі питання досліджуваної проблеми у контексті політичних процесів, які відбувалися на західноукраїнських землях у досліджуваний період з'ясували Д. Ведєнєєв, Р. Давидюк, М. Гон, М. Кучерепа, І. Соляр, М. Швагуляк та Я. Цецик.

Мета статті. На основі архівних документів польських силових структур проаналізувати їх протидію українським національним політичним угрупованням

напередодні Другої світової війни.

Виклад основного матеріалу. Такі заходи польської влади, як тиск на партійних активістів, закриття галицьких філій культурно-освітніх та економічних організацій, а також посилення «сокальського кордону» напередодні Другої світової війни досягли своєї мети: вони не лише послабили позиції легальних, але опозиційних до влади партій, а й призвели до припинення діяльності частини їх осередків. Намагаючись протидіяти діяльності націонал-демократів та соціалістів-радикалів польські силові структури змусили частину партійних діячів співпрацювати з ним, що давало можливість активно протидіяти цим політичним структурам. Саме аналіз повідомлень конфідентів поліції дає змогу проаналізувати протидію силових структур міжвоєнної Польщі українським легальним партіям. За даними коменди державної поліції, Рівненська повітова організація націонал-демократів у той час була найчисленнішою та найвпливовішою партійною організацією у краї, налічуючи у своїх рядах близько 200 осіб, а її діяльність була спрямована на організацію та проведення акцій протесту проти колонізації українських земель польськими осадниками [1, арк. 14]. Навесні 1938 р. в Рівному за участю Р. Перфецького та Б. Баран було утворено жіночу секцію УНДО, до складу якої увійшло 10 осіб. Очолила її О. Пахолок [2, арк. 8]. Незабаром до складу цієї секції належало вже 28 осіб, переважно це були мешканки Рівного та навколишніх сіл, члени Союзу українок, дружини відомих діячів партії. Діяла секція при окружному комітеті партії, діяльність її зводилася здебільшого до організації та проведення вистав і нарад. Наприклад, 11 вересня 1938 р. в приміщенні окружного комітету партії відбулася вистава, приурочена до 25-ліття смерті Лесі Українки [3, арк. 2]. Але діяльність жіночої секції УНДО, на думку керівництва окружного комітету партії, була неефективною. Саме про це йшлося на засіданні її членів 18 травня 1939 р. У своєму виступі керівник Рівненського окружного комітету партії В. Ярмолюк акцентував увагу на тому, що попереднє керівництво секції не проводило роботи й існувало лише «на папері». Тому на цих зборах було обрано нове керівництво секції, очолила її О. Шкурська (член УНДО із середини 1930-х рр., деякий час керувала роботою сільського осередку партії в с. Тютьковичах Рівненського повіту, брала активну участь у роботі Союзу українок у Рівному, а заступником стала В. Либак [4, арк. 1]. До складу названої вище секції, згідно з даними польських силових структур, навесні 1939 р. належало близько 50 осіб [4, арк. 5].

Отже, як бачимо польські силові структури були добре проінформовані про діяльність націонал-демократів, і як свідчить аналіз цих документів практично відразу ж після певної події органи влади володіли всією інформацією про ті питання, які розглядалися та знали точку зору тих членів організації, що приймали участь в їх обговоренні.

Аналогічна ситуація була й у волинських осередків УСРП Однак, незважаючи на таку ситуацію, партійні осередки УСРП на Волині діяли й далі, а в окремих місцевостях регіону навіть утворено нові партійні організації. Так, завдяки діяльності Рівненського повітового секретаріату партії у с. Русивелі в липні 1938 р. утворено сільський осередок партії. До його складу увійшло 13 осіб – як із цього населеного пункту, так і з сусіднього села Пащуків. Тоді ж почалася організація сільського осередку УСРП й у с. Сапожині Рівненського повіту. Члени цього осередку намагалися залучити своїх односельців до партійних рядів і збирали кошти на потреби партії [5, арк. 1].

Ці первинні організації УСРП відразу ж після свого утворення потрапили під пильне око польських силових структур. Тому, враховуючи складність ситуації (близькість польсько-радянського кордону), вони змушені були діяти напівлегально. Так, 14 серпня 1938 р. на полі біля с. Пащуків проведено збори членів місцевого осередку партії. На них П. Ільченко наголосив, що члени УСРП мають активно протидіяти поширенню комуністичної ідеології серед українського населення, бо вона ворожа українській нації [5, арк. 3].

Польські силові структури намагалися знати кожен крок відомих членів партій, які постійно були під наглядом поліції, окрім цього відповідні структури Речі Посполитої володіли величезним обсягом інформації про внутріпартійне життя цього політичного угруповання.

Незважаючи, що на Волині діяльність Організації українських націоналістів (ОУН) розпочалася майже на десять років пізніше ніж у Галичині, наприкінці 1930-х рр. ця політична структура стала найчисельнішою та найвпливовішою у регіоні. Варто відзначити, що антиукраїнська політика польських урядових кіл сприяла радикалізації частини української молоді, а закриття владою українських культурно-освітніх та економічних організацій, посилення репресій проти відомих діячів легальних українських партій також вплинули на зростання лав націоналістичного підпілля.

З моменту утворення націоналістичні осередки потрапили під жорсткий прес з боку польських силових структур, які намагалися припинити діяльність цього нелегального політичного угруповання. При дослідженні цього питання варто відзначити, що проведений нами аналіз документів свідчить, що саме у середовищі нелегальних політичних структур було найбільше конфідентів поліції. Враховуючи той факт, що націоналістичне підпілля у своїй боротьбі використовувало силові методи політичної боротьби, акти саботажу, політичні вбивства, які викликали широкий суспільний резонанс, то це ще більше сприяло протистоянню організації з польськими силовими структурами. Хоча на Волині на відміну від Галичини членами націоналістичного підпілля не було здійснено актів політичного терору. Лише була спроба організувати замах на волинського воєводу Г. Юзевського, але виконавець 15 річний О. Куц був затриманий поліцією напередодні. Ще одним фактом, який стимулював активізацію протидії ОУН з боку польської влади було те, що у 1937 р. В. Сидор видав інструкцію щодо створення військових відділів з місцевої молоді. За його дієвої участі на Волині було створено окремі повстансько-бойові відділи «Вовки». До першої групи «Вовків» входило 25 бойовиків під проводом В. Макара (Сіроманця). Другий такий відділ почали створювати на Горохівщині, але у зв'язку з масовими арештами (у тому числі й самого В. Сидора) ці плани так і не були реалізовані. До них оунівське підпілля повернулося лише в 1939 р., коли в умовах ескалації напруження та загрози війни ОУН почала відновлювати свої повстанські загони [6, с. 250-251]. Польські силові структури намагалися володіти всією інформацією по плани націоналістичного підпілля. Варто відзначити, що серед вищого керівництва ОУН на Волині були особи, які таємно співпрацювали з поліцією й надавали надзвичайно важливу інформацію. Узимку 1937 р. члени ОУН з Волині запланували розпочати підготовку до повторного замаху на волинського воєводу Г. Юзевського. Про це, зокрема, йшлося на конспіративній зустрічі членів ОУН 26 грудня 1937 р. у Львові. Роблячи вигляд, що прогулюються на площі біля собору святого Юра, члени націоналістичного підпілля Л. Горбачевський,

Л. Либак та М. Дзівак, а вони входили до керівного складу Рівненської обласної екзекутиви ОУН обговорили плани підготовки повторного замаху на воєводу Г. Юзевського. Свою позицію члени націоналістичного підпілля обґрунтовували тим, що діяльність воєводи завдавала шкоди українському населенню регіону, а його внутрішня політика була спрямована на відрив Волині від Галичини (зокрема, Г. Юзевський забороняв розповсюджувати на Волині навіть легально видану в Галичині українську періодику та книги). Також ними було підняте питання підготовки та проведення «терористично-саботажних акцій» спрямованих на подолання «сокальського кордону», активізації на Волині роботи «Волинської ланки» Союзу українських студентських організацій у Польщі. Інформація про цю зустріч та плани націоналістів стала відома польській поліції на другий день після її проведення [7, арк. 2].

Досліджуючи протидію діяльності ОУН з боку польських силових структур напередодні Другої світової війни, слід зауважити, що, окрім політичної та саботажно-терористичної діяльності, оунівці також збирали інформацію про військові об'єкти і стан Збройних сил Речі Посполитої. Влітку 1939 р. польська контррозвідка встановила, що перед ОУН поставлено завдання розгорнути активну шпигунську діяльність для збору інформації про дислокацію польських військ на території Західної України, їхнє озброєння, військові склади [6, с. 261]. Під час арешту членів Луцької повітової екзекутиви ОУН А. Нагорного і С. Поліщука та члена ОУН С. Миколайчука поліція знайшла докази того, що вони збирали відомості про дислокацію та озброєння польських військ. У своєму поясненні з цього приводу С. Миколайчук 23 березня 1939 р. писав: «З нагоди, що в цім місяці якраз тривають маневри польської армії на наших землях, є можливість приглянутися до їх перебігу, себто звернути увагу на перебіг боїв, а де стоять на квартирах, на розквартирування і на забезпечення на постоях! То є як пильнують вночі, як вдень, де знаходиться зброя чи при кожному чи в магазині. Спеціальну на гармати протипанцирні, на станиці Радійові, то є чи нарікають чи є змучені, чи голодні як умундировані. Одним словом мати очі і вуха на все, що оточує». Пояснення подібного змісту дали також заарештовані С. Поліщук та Т. Мартинюк [8, арк. 14, арк. 20-21].

Таким чином, на території Волині польську силові структури володіли значним обсягом інформації про членів націоналістичного підпілля, насамперед про їх керівництво, а більшість відомих членів ОУН неодноразово затримувалися поліцією. Щодо низових ланок то враховуючи конспірацію, яка була в організації то їх встановити було значно важче, часто у тогочасних документах зафіксовані лише їхні псевдоніми, а іноді взагалі відсутня інформація про членів. Той факт, що оунівці збирали інформацію військового характеру ще більше посилював протидію організації з боку польських силових структур й не лише поліції, відділів безпеки, а й польської військової контррозвідки.

Наприкінці 1938 – на початку 1913 рр. націоналістичне підпілля провело низку саботажних акцій у Галичині, багато членів виїхали на Закарпаття де взяли участь у формуванні Карпатської Січі, серед них були й вихідці з Волині. Щодо проведення саботажних акцій то волинські націоналісти у цьому напрямі були досить пасивними. Цю відносну пасивність місцевих ланок ОУН можна пояснити тим, що волинські націоналістичні організації були знекровлені арештами. Саме в цей період у багатьох місцевостях краю проходили політичні процеси проти членів ОУН. Лише наприкінці

1938-го – на початку 1939 р. у краї 642 члени ОУН були засуджені до різних термінів ув'язнення [6, с. 258], а за період із січня до 17 серпня 1939 р. на Волині поліція затримала 754 особи за підозрою в належності до ОУН [9, арк. 5]. Арешти членів підпілля охопили майже всю територію регіону. Так, лише 30 грудня 1938 р. за підозрою в належності до ОУН у Кременецькому повіті поліція затримала чотири особи [10, арк. 45]. Деяких із них поліція заарештовували за належність до лав націоналістичного підпілля уже не вперше. Зокрема, щодо діяльності заарештованих членів ОУН із Кременеччини наголошувалося, що деякі з них раніше вже притягувалися до кримінальної відповідальності за участь у підпільній діяльності ОУН у Кременецькому повіті. Після звільнення вони знову долучилися до підпільної праці в лавах націоналістичного підпілля [10, арк. 60-68]. У ході арештів членів ОУН поліція вилучила значну кількість вогнепальної зброї. За період із січня по серпень 1939 р. у краї в членів націоналістичного підпілля було вилучено 42 одиниці вогнепальної зброї та значну кількість військового спорядження [9, арк. 5]. Одночасно поліція фіксувала, що в ряді місцевостей до ОУН вступали колишні члени КПЗУ [11, арк. 25]. Паралельно з цим в одному з рапортів підготовлених відділом безпеки Волинського воєводського управління увага акцентувалася на тому, що служба безпеки націоналістичного підпілля шукала зрадника, який сприяв арешту великої кількості членів ОУН у регіоні. З цією метою, вони рекомендували одному зі своїх високопоставлених співробітників тимчасово припинити контакти з конфідентом, який був серед керівництва організації на Волині.

Висновки. Отже, як бачимо, польські силові структури напередодні Другої світової війни заарештували багатьох членів націоналістичного підпілля у краї. Це їм вдалося зробити завдяки отриманій інформації від свого конфідента, який входив до керівництва підпілля. Це свідчить, про те що польські силові структури володіли великим обсягом інформації про націоналістичне підпілля.

Таким чином, протидіючи українським національним партіям польські силові структури намагалися мати в їх середовищі своїх конфідентів, завдяки яким вони отримували величезний обсяг інформації про внутріпартійне життя, про їх плани. Однак найбільш активно у цьому напрямі вони працювали проти діючої у підпіллі ОУН, адже на відміну від легальних політичних структур дана організація будучи нелегальною використовувала силові методи боротьби. Аналогічно вони також і протидіяли й іншим політичним структурам що функціонували у краї.

Список використаних джерел

1. Державний архів Волинської області (далі ДАВО). Ф. 1. Оп. 2. Спр. 5959. Арк. 14.

2. ДАВО. Ф. 1. Оп. 2. Спр. 7701. Арк. 8.

3. ДАВО. Ф. 1. Оп. 2. Спр. 7733. Арк. 2.

4. ДАВО. Ф. 1. Оп. 2. Спр. 8010. Арк. 1, Арк. 3.

5. ДАВО. Ф. 1. Оп. 2. Спр. 7732. Арк. 1, Арк. 3.

6. Кучерепа М. М., Цецик Я. П. Українські національні партії на Волині (1921–1939). Луцьк : Видавництво ВНУ імені Лесі Українки, 2011. 304 с.

7. ДАВО. Ф. 1. Оп. 2. Спр. 7057. Арк. 2.

8. ДАВО. Ф. 191. Оп. 1. Спр. 1285. Арк. 14, Арк. 20-21.

9. ДАВО. Ф. 1. Оп. 2. Спр. 8086. Арк. 5.

10. ДАВО. Ф. 1. Оп. 2. Спр. 5307. Арк. 45, Арк. 60-68.

11. ДАВО. Ф. 46. Оп. 9. Спр. 4636. Арк. 25.

References

1. Derzhavnyi arkhiv Volynskoi oblasti (dali DAVO). F. 1. Op. 2. Spr. 5959. Ark. 14.

2. DAVO. F. 1. Op. 2. Spr. 7701. Ark. 8.

3. DAVO. F. 1. Op. 2. Spr. 7733. Ark. 2.

4. DAVO. F. 1. Op. 2. Spr. 8010. Ark. 1, Ark. 3.

5. DAVO. F. 1. Op. 2. Spr. 7732. Ark. 1, Ark. 3.

6. Kucherepa M. M., Tsetsyk Ya. P. Ukrainski natsionalni partii na Volyni (1921–1939). Lutsk : Vydavnytstvo VNU imeni Lesi Ukrainky, 2011. 304 s.

7. DAVO. F. 1. Op. 2. Spr. 7057. Ark. 2.

8. DAVO. F. 191. Op. 1. Spr. 1285. Ark. 14, Ark. 20-21.

9. DAVO. F. 1. Op. 2. Spr. 8086. Ark. 5.

10. DAVO. F. 1. Op. 2. Spr. 5307. Ark. 45, Ark. 60-68.

11. DAVO. F. 46. Op. 9. Spr. 4636. Ark. 25.